

РЕШЕНИЕ

№ 1465

гр. София, 14.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на пети декември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Елена Тахчиева
Кристина Филипова

при участието на секретаря Таня Ж. Петрова Вълчева
като разгледа докладваното от Ася Събева Въззивно гражданско дело № 20231000502019 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл.ГПК.

С решение № 454 от 27.01.2023г., постановено по гр.д. № 3392/22г., по описа на СГС, ГО, 30 състав, е осъдил на основание чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ Прокуратурата на Република България да заплати в полза на С. В. Н. сумата от 8000 лв. за обезщетяване неимуществените вреди, както и сумата от 500 лв. обезщетение за причинени имуществени вреди от незаконното повдигнато обвинение в извършване на престъпления по чл.144, ал.3, пр.1, вр.ал.1 НК и по чл.129, ал.2, вр.ал.1 НК, наказателното производство по което е прекратено с Постановление на прокурор при СРП от 29.09.2021г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 05.11.2021г. до окончателното изплащане, както и сумата от 410 лв. - разноски по делото, съразмерно на уважената част от исковете.

Със същото решение е отхвърлен предявеният иск за разликата над 8000 лева до пълния му размер от 30 000 лв; като неоснователен.

Присъдени са разноски, като ПРОКУРАТУРАТА НА РБ, е осъдена да заплати по сметка на СГС сумата от 300 лв. - разноски за експертиза.

В срока по чл.259 ГПК срещу решението са депозиран две въззивни жалби и от двете страни по делото.

Жалбоподателят-ищец С. В. Н. оспорва решението в неговата отхвърлителна част,

както следва: за разликата над присъдената сума от 8000 лв. до пълния претендиран размер от 30 000 лв. неимуществени вреди. Посочва, че определеният размер на обезщетението за претърпените неимуществени вреди от 8000 е многократно занижен, тъй като наказателното производство срещу него е продължило повече от пет години. Преживяванията и уврежданията на Н. във връзка с това се доказват от показанията на свидетелите Д. И. С. и В. Л. Б., както и от Заключението на СПЕ, от което е видно, че продължителното въздействие на стресогенните фактори е довело до нарушено социално функциониране, социално оттегляне, изразени депресивни невровегетативни оплаквания. Пряка последица от арестуването му без вина е психотравматичното преживяване на тази ситуация, довело до оттегляне от роднини, развод, като тези отношения не се възстановяват. Категоричното заключение е, че С. Н. все още не е преодолял психологическите преживявания от задържането и последващите наказателно-процесуално действия. Изпитва гняв, тревожност, депресивност със съпътстваща психовегетативни реакции на тези емоции. Описаните симптоми отговарят на критериите на F41.3, други смесени тревожни разстройства, със симптоми на генерализирано тревожно разстройство. Въпреки провежданото лечение, има повишаване стойностите на кръвната захар и преживения инфаркт най-вероятно се дължи на стресовата ситуация и последващия я дистрес, в която С. Н. е попаднал. Изводът на вещото лице е, че преживяното травматично събитие може да доведе до продължителни промени в психиката за дълъг период от време-дори години и да доведе до трайна личностна промяна. Необоснован е изводът на съда, съдържащ се в мотивите на решението му относно влиянието на предходните осъждания на лицето, позовавайки се на Определение №779 от 19.11.2018 г. на ВКС по гр. д. № 2598/2018 г. III г. о., ГК, като е приел, че несъмнено лице, което не е било до момента обект на наказателна репресия и лице което е осъждано, макар и към момента да е реабилитирано, проявяват различна чувствителност и понасят в различен интензитет негодите от незаконното обвинение. Този извод на съда не кореспондира с факта, че от предишните осъждания са минали почти 40 години. Моли за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди за още 22 000 лв. или общо сума в размер на 30 000 лв., ведно със законната лихва за забава на изплащането му, считано от 05.11.2021г. и разноси по делото.

Жалбоподателят-ответник Прокуратурата на Република България, оспорва решението в неговата осъдителна част изцяло и моли съда да го отмени и отхвърли иска изцяло респ. да намали неговия размер. Посочва, че в мотивите си съдът е посочил всички обстоятелства, които обуславят неимуществените вреди, но не е обсъдил коя вреда се явява в причинна връзка с дейността на органи на ПРБ, не е посочил значението им за техния размер и не е дал отговор защо именно тази сума - 8000 лева, е приета за справедлива обезвреда. Съдът не е обсъдил отделните критерии и тяхното значение спрямо присъдения размер на обезщетение. При постановяване на своето решение съдът не е съобразил в достатъчна степен, че наказателното производство е приключило в разумен срок, както и заключението на СПЕ, от което е видно, че не са налице трайни вреди върху психично здраве на ищеца, като липсват доказателства и за трайни вреди върху физическото му здраве. По повод твърдяната от ищеца неимуществена увреда на здравословното му

състояние не се представят никакви доказателства, че поради наличието на която същият е ползвал каквато и да било медицинска помощ или каквато и да било лекарска намеса по време на воденото наказателно производство. Следователно, дори хипотетично да се приеме наличността на негативно въздействие от факта на предявеното му обвинение, същото в съвсем минимална и незначителна степен би повлияло върху здравословното му състояние, предвид изобщо липсата на лекарска намеса в случая. Липсата на доказателства в тази насока обосновава извод за липса и на негативно отражение на факта на предявеното му обвинение с негативен интензитет, твърдян от ищеца. Приетата по делото съдебно-психиатрична експертиза по никакъв начин не доказва причинно-следствената връзка, както и настъпили вреди. Няма данни по делото Прокуратурата на РБ да е изнасяла информация по повод наказателното производство срещу ищеца до медиите. На ищеца е взета мярка за неотклонение „Подписка“. Оспорват присъдената сума за имуществени вреди в размер на 500 лева, представляваща заплатено адвокатско възнаграждение по ДП, като недоказана. Разходите по ангажирането на адвокатска защита имат пряко следствие дължимост на хонорара, който трябва да е съответен на правната защита, необходима на лицето с оглед повдигнатото обвинение/Решение №81/20.01.2006г. по гр.дело №23/2005 г., IV ГО на ВКС/. Съдът не е отчетел в достатъчна степен и факта, че ищецът е осъждан, което предполага по-нисък интензитет на претърпени вреди. По отношение на разноските от 410 лева намира същите за прекомерни - Решение №332/2015 г. по гр.д.№ 2807/2015г. на ВКС, където е посочено, че иск за адвокатски хонорар следва да се сведе до разумния и обичайния размер. СГС неясно при какви критерии е определил сумата от 400 лева като разумен и обичаен размер.

Софийски апелативен съд, действащ като въззивна инстанция, след като разглежда жалбите и обсъди събраните доказателства, приема за установено следното от фактическа и правна страна:

Първоинстанционният съд е бил сезиран с обективно кумулативно съединени искове с правно основание чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ и чл.84 ал.3 ЗЗД.

Ищецът С. В. Н. твърди, че на 01.08.2016г. бил задържан за 24 часа с полицейска заповед. На 02.08.2016г. бил обвинен в извършването на две тежки умишлени престъпления - по чл.144, ал.3, пр.1, вр.ал.1 НК - закана за убийство и по чл.129, ал.2, вр. ал.1 НК - причиняване на средна телесна повреда. С постановление на прокурор от същата дата бил задържан за 72 часа, след което с определение на съда му е наложена мярка за неотклонение „домашен арест“, заменена на 09.08.2016г. с „парична гаранция“. След многократни удължавания на срока за разследване, с постановление на СРП от 30.09.2021г. наказателното производство е прекратено, т.к. деянията не съставляват престъпления. Твърди, че по време на продължилото срещу него наказателно преследване и в резултат на незаконното задържане и незаконната мярка за неотклонение „домашен арест“ е претърпял неимуществени вреди под формата на стрес, притеснение, безпокойство, безсъние, главоболие, социална самоизолация и др. Страдал от повишени кръвно налягане и кръвна захар, във връзка с което на два пъти постъпвал в болница. Претендира сумата от 30 000 лв.

- обезщетение за претърпените неимуществени вреди от повдигнатото срещу него незаконно обвинение, както и обезщетение за имуществени вреди в размер на 500лв. - разноски за адвокатска защита в наказателното производство, ведно със законната лихва от 05.11.2021г. /датата на влизане в сила на постановлението за прекратяване на наказателното производство/ до окончателното плащане.

ОТВЕТНИКЪТ - Прокуратурата на Република България, оспорва исковете по основание и размер. Оспорва настъпването на вредите и причинната им връзка с повдигнатото обвинение. Счита претенцията за неимуществени вреди за прекомерна и несъобразена с принципа за справедливост и съдебната практика. Поддържа, че ищецът е бил и по-рано осъждан и счита, че този факт следва да бъде съобразен от съда, в случай, че сметне претенцията за обезщетение на претърпени от ищеца неимуществени вреди за основателна.

От фактическа страна се установява безпротиворечиво, че на 01.08.2016г. ищецът е бил задържан със заповед за задържане на лице за срок до 72 часа на осн. чл.72, ал.1, т.1 ЗМВР.

На 02.08.2016г. е привлечен към наказателна отговорност с постановление за привличане на обвиняем по ДП № 3М33843МК1550/16 по описа на 09РУ - СДВР, пр.пр. №32455/2016 за следните две престъпления:

1. по чл.144, ал.3, пр.1, вр.ал.1 НК за това, че на 01.08.2016г. в гр.***, кв. „****“, ул. „****“ № **, се закарнал с убийство на Ц. Н. А. и това закарване би могло да възбуди у него основателен страх от осъществяването му;

2. по чл.129, ал.2, вр.ал.1 НК за това, че на същата дата и място, е причинил средна телесна повреда на Ц. Н. А. - разстройство на здравето, неопасно за живота. С постановление на прокурор при СРП на същата дата ищецът е бил задържан под стража за срок от 72 часа. С определение на СРС от 03.08.2016г. по по н.ч.д. № 13793/2016г. на обвиняемия е наложена мярка за неотклонение „домашен арест“ за една седмица, която мярка за неотклонение е изменена в парична гаранция в размер на 200 лева с Определение на СГС от 09.08.2016 г. по в.н.ч.д. № 3580/2016г.

След 5 години с постановление на прокурор при СРП от 29.09.2021г. /л.39/ образуваното срещу ищеца досъдебно производство е прекратено на осн. чл.243 ал.1 т.1 вр.чл.24, ал.1, т.1 НПК, тъй като в хода на производството не са събрани доказателства относно това, че обвиняемият е осъществил състава на престъпленията, за които му е било повдигнато обвинение.

В хода на разследването е установено, че С. В. Н. живее в къща в гр.***, кв. „****“, ул. „****“ № ** и е съсед на св. Ц. Н. А., С. С. А., В. С. К., Н. С. А., Ц. С. А. и още пет лица, които живеели заедно в къща на ул. „****“ № **.

На неустановена дата през месец юли 2016г. в къщата на ул. „****“ № ** били открити емигранти и отношенията между съседите се влошили, тъй като решили, че Н. ги е предал на полицията. На 31.07.2016г. през деня свид. Ц. Н. А. празнувал рождения ден на 2-год. си син с алкохол, многолюдна компания, силна музика,/ викове, песни и танци в двора на

къщата на ул. "****" № **, като веселбата продължила и през нощта, стресирайки всички останали съседи наоколо. Жалбоподателят Н. направил забележка на св. Ц. Н. А. за силния шум, без да влизат в конфликтна ситуация. Малко след полунощ полицейски патрул предупредил компанията за силния шум и те намалили за кратко музиката, но след това продължили забавата с пълна сила до сутринта, убедени, че именно Н. е извикал полицията. На 01.08.2016г., около 07, 30 ч., Н. си взел кафе от магазина на улицата, срещнал св.Ц. С. А. и я попитал възмутено докога ще продължи шумната забава, защото не са спали цяла нощ и тя му се закарала, че ще извика братята и племенниците си да се разправят с него и да го бият. Н. се прибрал в дома си и скоро след това чул ругатни и псувни от видимо пияните съседи, които стояли пред къщата му, като св. Ц. А. ритал външната врата. Св. Д. И. С. се опитала да ги успокои, но пострадалият Ц. А. се заканвал с убийство на обв. Н., а св. С. заключила външната врата на двора и казала на Н. да се прибира. Н. взел от двора си метална вила с дървена дръжка и се прибрал в къщата, като се обадил на телефон № 112 и съобщил за случващото се. В това време Ц. Н. А., С. С. А., В. С. К., Н. С. А., Ц. С. А. и други неустановени лица се покатерили през портата и оградата и влезли в двора на Н.. Св. Ц. Н. А. влязъл в терасата на къщата, с шут отворил вратата на къщата и влязъл в коридора псувайки, а след него нахлули и С. С. А., В. С. К., Н. С. А. и Ц. С. А.. Силно уплашен и викащ силно за помощ, Н. с дървената дръжка на вилата се опитал да отблъсне нападателите от къщата си, които започнали да му нанасят удари с ръце и крака по главата и тялото. Ц. Н. А. се хвърлил в краката на Н. и се опитал да го събори, при което Н. му нанесъл двукратно удари с металната вила, като му причинил прободно-нараняване в задната част на шията и проникващо прободно-порезно нараняване на гръдния кош вдясно по линията на гръбначния стълб, представляващо проникване в гръдната кухина и реализиращо средна телесна повреда. Побоят бил преустановен, нападателите напуснали къщата на Н., пристигнал полицейски патрул а Ц. Н. А. бил транспортиран от екип на ЦОХТП в УМБАЛСМ „Пирогов“, където му е направена операция.

В постановлението за прекратяване е прието за безспорно, че обвиняемият е действал при условията на неизбежна отбрана по смисъла на чл.12, ал.1, т.3, алтернативно ал.4 НК, като се е защитил от група пияни и агресивни нападатели в собствения си дом, и то в условията на несъмнена уплаха. Постановлението за прекратяване е връчено на ищеца чрез адв. И. на 27.10.2021г. и няма данни да е било обжалвано. В този смисъл същото следва да е влязло в сила на 05.11.2021г. **Следователно наказателното производство е продължило повече от 5 години, считано от 02.08.2016г. /когато е привлечен като обвиняем по досъдебно производство/ до 05.11.2021г. при това за деяние, което повече от очевидно представлява посегателство над личната и телесна неприкосновеност на обвиняемия от страна на пострадалия и неговата рода /всички с цигански произход/, които са нахлули в дома му.**

Видно от договор за правна защита и съдействие от 01.08.2016г., се установява, че ищецът е заплатил на адв. И. сумата от 500 лв. адвокатско възнаграждение за оказване на правна защита, съдействие и процесуално представителство по образуваното срещу него

наказателно производство.

Досежно обема на причинените неимуществени вреди по делото са ангажирани следните доказателствени средства: 2 бр. епикризи, издадени от Националната кардиологична болница, видно от които ищецът е бил приет на 11.07.2021г. в Клиника по кардиология. Поставена е диагноза ИБС. STEMI - АНТЕРОСЕПТАЛЕН. ГРАНИЧНА СТВОЛОВА СТЕНОЗА. рPCI+ DESx2 на LAD /11.07.2021г./АРТЕРИАЛНА ХИПЕРТОНИЯ III ст. ДИСЛИПИДЕМИЯ. Изписан на 15.07.2021г. с подобрение и предписана терапия. Постъпил отново на 16.08.2021г. в клиниката за инвазивна диагностика, като след извършването ѝ към вече посочената по-горе диагноза е добавена и двуклонна коронарна болест. Изписан в добро общо състояние.

Видно от експертно решение на ТЕЛК от 15.02.2022г. /л.69/ ищецът е преосвидетелстван и е прието, че е с 80% трайно намалена работоспособност /при досегашни 15%/ с водеща диагноза ИБС.

Представено е решение на СРС от 24.10.2020г. постановено по гр.д. №33306/2020г., с което е прекратен гражданския брак, сключен през 1983г. между ищеца Н. и К. Н., поради сериозно и непоколебимо взаимно съгласие. /л.24/

От ангажираната по делото справка за съдимост се установява, че ищецът е осъждан преди повече от 40 г. - с присъда от 1984г. му е наложено наказание „лишаване от свобода“ за срок от една година, отложено с изпитателен срок от 4 години на осн. чл.66, ал.1 НК и обществено порицание, а с присъда от 1986г. му е наложено наказание „лишаване от свобода“ за една година и два месеца и обществено порицание. Към момента безспорно е реабилитиран по право.

За установяване обема неимуществени вреди, по делото са ангажирани и гласни доказателствени средства - разпит на свидетели Б. и С. в о.с.з. на 11.11.2022г., които съдят кредитира напълно като логично обосновани и вътрешно непротиворечиви, още повече те са преки очевидци на скандала между съседите.

Така св.С. /съсед на ищеца/ узнала за задържането му през 2016г. Посочва, че това се случило след като ищецът направил забележка за твърде силна музика на едни момчета - казал им - по-полека, по-тихо, че има хора, които са на работа утре. След това видяла, че момчетата /цигани/ прескочили оградата, започнали да го псуват и казвали, че ще го пребият. Дошли и техни роднини на място и скандалът ескалирал. Свидетелката видяла ищеца съборен на земята, биели го, искали „да го отрепат“, а той се отбранявал доколкото може. По-късно разбрала, че именно той е обвинен, въпреки че момчетата били влезли в неговия двор, за да го бият. Давала показания в полицията. Не помни колко време ищецът бил задържан, но го видяла, след като го освободили от ареста - не бил добре, бил целият в кръв и рани от побоя. Поведението му се променило. Преживявал случилото се, не общувал много с хората, по-късно получил инфаркт.

От своя страна св.В. Б. заявява, че познава ищеца, с когото са съседи. Познава и едно от момчетата, участвали в сбиването през 2016г., което също е техен съсед. Цяла нощ

компанията цигани пусkali музика и свидетелката лично също им направила забележка, че пречат, но те „скочили и започнали глупости“. Сутринта към 7:30 часа при излизане от дома си, видяла голяма тълпа цигани, които са влезли в двора на С., но нищо не можела да направи. После видяла, че идва полиция и Бърза помощ. Заявява, че след инцидента С. изпаднал в голям шок. Получил нещо на сърцето и му слагали стендове. Развел се с жена си. Не бил добре здравословно и психически. Затворил се и нищо не е споделял с нея, но нейните впечатления са, че не е спокоен и станал по-агресивен.

От заключението на депозираната основна на л.83 съдебно-психиатрична експертиза, прието от съда като обективно и компетентно дадено и неоспорено от страните, се установява, че при ищеца не се установяват симптоми, които да покриват критериите за психоза по смисъла на МКБ - 10. Личността му е балансирана, няма данни за психично разстройство, системна употреба на алкохол или наркотични вещества. Водещи в клиничната картина при обследването са повишена тревожност, раздразнителност, ограничени контакти, данни за проблеми със съня, умора, неудовлетвореност, допълнително усложнени от прекаран инфаркт и колебания в артериалното налягане. **Ищецът е преживял психотравмено ситуацията, че е бил арестуван, без да има вина.** По време на тези събития има данни за оттегляне на роднини, развод със съпругата му, като тези отношения не са се възстановили след прекратяването на наказателното преследване. Продължителното въздействие на стресогенните фактори е довело до нарушено социално функциониране, социално оттегляне, изразени тревожно-депресивни и невровегетативни оплаквания. Ищецът все още не е преработил психологически преживяванията си от ареста и последвалите действие по наказателно преследване. Емоционалните преживявания са свързани с диапазона на негативните емоции като гняв, тревожност, депресивност. Симптомите отговарят на критериите за F41.3.

Други тревожни разстройства, със симптоми на генерализирано тревожно разстройство. Те биха могли да са следствие на хроничното и продължаващо с години въздействие на стресогенните фактори, като **вещото лице сочи, че колебанията в артериалното налягане, въпреки провежданото лечение, като и преживения инфаркт най-вероятно се дължат на стресовата ситуация и последвалия я дистрес. Преживяното травматично събитие може да доведе до значителни промени в психиката за дълъг период от време.** При провеждане на адекватна медикаментозна терапия в съчетание с психотерапия и рехабилитация рискът от развитие на тежка личностова промяна може да бъде минимизиран.

В заключение се посочва, че до момента ищецът не е възстановен психически и емоционално. **Вещото лице е категорично, че за влошаване на здравословното състояние на ищеца е допринесла продължителността на наказателното производство.** Честите хипертонични кризи и високото АН са асоциирани със стресова ситуация. Екстраситолната аритмия и стенокардиите болки в сърдечната област също са израз на стрес-коронароспазъм, повишена възбудимост на миокарда, атеросклероза. Постоянната депресивност и тревожност също е повлияна от дистрес. **Вещото лице сочи, че**

последниците от установените заболявания са неблагоприятни. Стресът при ищеца е преминал в дистрес. Воденото наказателно производство в продължение на 5г. е оказало трайно неблагоприятно въздействие върху соматичното и психичното му състояние. Преодоляна е "защитата "на Смарт вагуса"- т.е. стресорът е оценен чрез процеса невरोцепция като изключително силен и застрашаващ благополучието на индивида. Регистрирани са хипертонични кризи, стенокардна симптоматика и екстраситолна аритмия- реакции на сърдечно-съдовата система, която е подложена на най-бързата и силна атака от страна на КТ/Катехоламините/-хормоните, които играят най- важна роля при соматичните прояви на стреса.

Няма новопредставени доказателства пред настоящата инстанция.

При така описаната фактическа обстановка съдът намира решението на СГС за правилно по същество по следните съображения:

Основанието за ангажиране отговорността на държавата чрез органите на прокуратурата по реда на ЗОДОВ е обективен факт и ако спрямо лицето е било повдигнато обвинение за извършване на престъпление по НК, което впоследствие е било прекратено, поради това, че деянието не е извършено от това лице, респ. ако лицето е оправдано, а наложената мярка за неотклонение е отменена поради липса на законно основание - несъставомерност, изразяваща се в липса на авторство, именно тези обстоятелства дават основание обвинението да бъде квалифицирано като незаконно, **независимо от това**, че отделните процесуално-следствени действия са били извършени в съответствие със закона и в рамките на правомощията на разследващия орган. Тези изводи съответствуват напълно и на указанията по приложението на материалния закон, дадени в т. 3 на ТР № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС, в което е прието, че държавата се освобождава от отговорност за вреди **само ако единствената причина за увреждането е поведението на гражданите.**/в този смисъл ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 18 ОТ 22.01.2009 Г. ПО ГР. Д. № 3948/2008 Г., Г. К., II Г. О. НА ВКС/ Ето защо неоснователни са възраженията на жалбоподателя-ответник, че предприетите от страна на Прокуратурата мерки по повод действията на ищеца са законово определени в НПК и не са незаконосъобразни /незаконни/.

От събраните по делото писмени и гласни доказателства, се установи, че е налице повдигнато и поддържано обвинение от органите на прокуратурата спрямо *ищеца, като наказателното производство е продължило повече 5 години, считано от 02.08.2016г. до 05.11.2021г., за престъпление по чл.144, ал.3, пр.1, вр.ал.1 НК* за това, че на 01.08.2016г. в гр.***, кв. „****“, ул.“*****“ № **, се закарал с убийство на Ц. Н. А. и това закарване би могло да възбуди у него основателен страх от осъществяването му; както и по чл.129, ал.2, вр.ал.1 НК - причиняване на средна телесна повреда т.е. две тежки умишлени престъпления, за които законът предвижда налагане на наказание „лишаване от свобода“ до шест години, *при мярка за неотклонение- задържане под стража за 72ч. по ЗМВР, последван от домашен арест за една седмица и парична гаранция за останалия период от 5 г.,* както и че от тези действия на прокуратурата на последния са причинени неимуществени вреди - силно изживян стрес и притеснения, сериозно увредено здравословно състояние, ИБС и инфаркт,

довели до 80 % ТНР, влошени семейни отношения, последвани от развод, както и имуществени такива, под формата на претърпяна загуба - платен адв.хonorар - обстоятелства, които обуславят кумулативното съществуване на елементите на фактическия състав на нормата на чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ.

Отговорността по ЗОДОВ на държавата и общините е деликтна и доколкото няма специални правила, размера на обезщетението за причинените неимуществени вреди се определя от общата норма - чл.52 ЗЗД, която определя справедливостта като единствен критерий. Съгласно правилата за разпределение на доказателствената тежест, ищецът следва да установи по реда на пълното доказване настъпилото влошаване на общия му здравословен статус и психическо състояние, претърпените болки и страдания, както и наличието на причинно-следствената връзка между тях и воденото срещу него наказателно производство, претърпените страдания и интензитета на стреса, опозоряването на името и репутацията му. Тежестта на престъплението, за което е повдигнато обвинение се преценява именно като обстоятелство, което е от значение за справедливото овъзмездяване на оневинения обвиняем /подсъдим/. Това обстоятелство, обаче, няма и не може да има самостоятелно значение, нито може да бъде определено парично изражение на неимуществените вреди, за които се претендира по чл. 2 ЗОДВПГ, по текстове на НК.

Правно релевантно е как то се е отразило върху обвиняемия /подсъдимия/, което няма как да бъде напълно еднакво за различните лица, а при специфичните за всеки случай факти и обстоятелства.

От събраните доказателствени средства, се констатира, че спрямо ищеца е била взета мярка за процесуална принуда - задържане за 72ч., домашен арест 1 седмица и парична гаранция.

Предприетото наказателно преследване е за две тежки умишлени престъпления, продължило повече от 5 години, отразило се е крайно неблагоприятно върху личността и него□вото емоционално и най-вече психическо състояние - бил притеснен, подтиснат, раздразнителен, станал необщителен, асоциален, неговите познати и приятели се отдръпнали, развел се със съпругата си. Тези емоционални проблеми са намерили израз в последвалите здравословни заболявания – хипертония и сърцебиене, ИБС, 80% ТНР. Съдът отчита, че наказателното производство е приключило в разумен срок от 5 г., само на досъдебна фаза, без изготвяне на обвинителен акт, тъй като е безспорно установено, че обвиняемият е действал при условията на неизбежна отбрана, защитавайки собствената си телесна неприкосновеност и дом, където са нахлули пияни цигани, последвани от техни роднини, след отправена забележка за силен шум в късните часове на денонощието, поради неспазване на общоприетия ред и спокойствие. САС отчита факта, че очевидно Н. е действал при условията на неизбежна отбрана по смисъла на чл.12, ал.1, ал.3 и алтернативно ал.4 от НК, като се е защитил от група пияни и агресивни нападатели в собствения си дом и то в условията на несъмнена уплаха.

Следва да се посочи, че неспазването на обществения ред и сигурност от страна на пострадалия, нахлуването в двора на къщата на ищеца и привличането му като обвиняем за

деяние, което следва да се квалифицира като неизбежна отбрана и автоматично да води до неговото оневиняване, увеличава вредните последици в степен, която е предмет на конкретна преценка. Тази степен не следва да намира изражение чрез увеличение на размера на обезщетението в геометрична прогресия, без да се изследва и отчита в решаващата дейност на съда прякото значение, което цялата фактическа обстановка има за конкретно претендираната вреда, с оглед нейното естество. По съществото на спора, решаващият съд е изпълнил задължението си да посочи кои са релевантните факти, относими за определяне размера на обезщетението по чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ, но не е преценил в достатъчна степен значението и връзката на някои от тях с увреждането на ищеца. Това е довело до неправилно приложение на материалния закон - чл.52 ЗЗД, като необосновано е намален размерът на обезщетението, необходимо за репарирание на действително претърпените морални вреди. В случая частта на жалбоподателя е накърнена от факта, че е без вина виновен за самоотбрана. На следващо място, не е отдадено нужното значение на обстоятелството, че преживеният травматичен епизод и хроничния стрес от продължилото над 5 години наказателно преследване са предизвикали у ищеца гняв, тревожност, депресивност, дали са отражение както на социалното му функциониране и семейния живот, така и на физическото здравословно състояние - предвид заключението на вещото лице психиатър, че най-вероятно неповлияните се от предприетото лечение колебания в артериалното налягане и претърпения инфаркт се дължат именно на продължителната стресова ситуация, в която се е намирал във връзка с воденото срещу него наказателно преследване и факта, че живее в непосредствена близост до цялата ромска компания. Налице са данни и за смесено тревожно разстройство със симптоми на генерализирано такова - безспорно причинено именно от образуваното срещу ищеца производство, което няма данни да търпи значително подобрене след неговото прекратяване и се нуждае от терапия, провеждана от психиатър.

Преживяванията и уврежданията на Н. във връзка с това се доказват от показанията на свидетелите Д. И. С. и В. Л. Б., както и от Заключението на СПЕ, от което е видно, че продължителното въздействие на стресогенните фактори е довело до нарушено социално функциониране, социално оттегляне, изразени депресивни невровегетативни оплаквания. Пряка последица от арестуването му без вина е психотравменото преживяване на тази ситуация, довело до оттегляне от роднини, развод, като тези отношения не се възстановяват. Категоричното заключение е, че С. Н. все още не е преодолял психологическите преживявания от задържането и последващите наказателно-процесуално действия. Изпитва гняв, тревожност, депресивност със съпътстваща психовегетативни реакции на тези емоции. Въпреки провежданото лечение, има повишаване стойностите на кръвната захар и преживения инфаркт най-вероятно се дължи на стресовата ситуация и последващия я дистрес, в която С. Н. е попаднал. Изводът на вещото лице е, че преживяното травматично събитие може да доведе до продължителни промени в психиката за дълъг период от време - дори години и да доведе до трайна личностна промяна.

Честите хипертонични кризи и високото АН са асоциирани със стресова ситуация. Постоянната депресивност и тревожност също е повлияна от дистрес. Сред

рисковите фактори за влошаване на здравословното състояние на ищеца, освен стреса и психическото напрежение от наказателното производство, са и общо увредения физически статус и обективния прогресивен ход на хроничните заболявания, както и възрастта му (56г. към 2016г. респ. 61г. към 2021г.). Всички тези фактори е следвало да бъдат отчетени от първостепенният съд в съвкупност, без да се абсолютизира само един от тях (психо-емоционалните изживявания по време на процеса) за сметка на останалите. Всяко наказателно производство води до изпитване на негативни емоции и стрес у обвинения с оглед очакването на бъдеща репресия. В случая, съдът отчита от една страна - тежестта на обвинението, обстоятелството, че лицето е разследвано за извършването на две престъпления в идеална съвкупност, развитието на делото само в досъдебна фаза, наложени мерки за неотклонение, ограничаващи личната свобода на ищеца; същевременно множеството процесуални действия, проведени с негово участие; влошаването на здравословното състояние на лицето вследствие на комплекс от фактори, сред които освен преживения от наказателния процес стрес и психическо напрежение, са и наличието на обективни причини, касаещи общия му здравен статус отпреди това и разтрогването на брака му.

Необоснован е изводът на съда, съдържащ се в мотивите на решението му относно влиянието на предходните осъждания на лицето, позовавайки се на Определение №779 от 19.11.2018 г. на ВКС по гр. д. № 2598/2018 г. III г. о., ГК, като е приел, че несъмнено лице, което не е било до момента обект на наказателна репресия и лице което е осъждано, макар и към момента да е реабилитирано, проявяват различна чувствителност и понасят в различен интензитет негодите от незаконното обвинение. Този извод на съда не кореспондира с факта, че от предишните осъждания са минали почти 40 години, същите са от периода 1984-86г. /т.е. по соц. време/, когато за минимално провинение са налагаше по-висока санкция, за сметка на което съществуваше обществена сигурност и ред. Затова предишното осъждане за хулиганство не следва да се отчита при определяне на обезщетението. Преживеният срам, неудобство от злепоставяне на името му, дистанцирането от познати, промяната в характера и поведението му, както и в обичайния начин на живот и общуване, без да се подценяват, обективно са от естество да обосноват определения от първостепенния съд значително занижен общ размер на обезщетението от 8000 лв. Всичко това е довело до неправилно приложение на материалния закон - чл.52 ЗЗД във вр. чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ, а именно - в нарушение на принципа за справедливост, определеният от СГС, като краен резултат, общ размер на обезщетението от 8000 лв. не кореспондира спрямо действителния размер на вредите - с оглед конкретните обстоятелства по делото. Оплакванията в тази насока са основателни; респ. - неоснователни са оплакванията на жалбоподателя-ответник, че определеният размер на обезщетението е завишен.

С оглед степента на засягане на моралните ценности и неимуществени права, изхождайки от обществения критерий за справедливост, предвид съществуващите в страната обществено-икономически условия за живот в периода 2016-2021г., справедливо и достатъчно е глобалното общо обезщетение да се определи в размер на сумата 20 000 лева. САС намира,

че този размер на обезщетението съответства на характера и интензитета на претърпените морални вреди, както и на вида и продължителността на упражнената процесуална принуда. По делото не е установено ищецът да е претърпял неимуществени вреди в по-висок размер и с по-силен интензитет от отчетените.

В обобщение - въззивният съд констатира, че е налице съвпадение на крайния резултат от изводите на първата и настоящата инстанции по отношение основателността на иска, а по отношение на размера на обезщетението намира, че същият неправилно е определен на 8000 лв. т.е. решението следва да бъде частично отменено в отхвърлителната част над 8000 лв. до 20 000 лв. и потвърдено в останалата част.

ПО ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ВРЕДИ:

Според разпоредбата на чл.4 ЗОДОВ, държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това дали са причинени виновно от длъжностното лице. В чл.82 ЗЗД имуществените вреди са два вида - претърпени загуби и пропуснати ползи. Според т. 11 на ТР № 3/22.04.2005г. на ОСГК на ВКС обезщетението за имуществени вреди се определя с оглед особеностите на всеки конкретен случай и при наличие на причинна връзка с незаконните актове на правозащитните органи, от което е видно, че за да се присъди обезщетение за имуществени вреди следва да се установи причинна връзка между вредата и незаконното обвинение в извършване на престъпление.

Съгласно чл.189 и 190 НПК не съществува правна възможност с присъдата на наказателния съд да се присъдят направените от оправдания подсъдим разноски, поради което същите се явяват понесени имуществени вреди - претърпяна загуба, които могат да се обезщетят единствено по реда на ЗОДОВ./в този смисъл РЕШЕНИЕ № 621 ОТ 22.10.2010 Г. ПО ГР. Д. № 1927/2009 Г., Г. К., IV Г. О. НА ВКС, както и РЕШЕНИЕ № 433 ОТ 23.06.2010 Г. ПО ГР. Д. № 563/2009 Г., Г. К., IV Г. О. НА ВКС, постановени по реда на чл.290 ГПК/ НПК урежда отговорността за разноски в наказателното производство, които съдят определя по реда на чл.301 т.12 НПК, без обаче да предвижда възможност за лицето, което е признато за невинно или наказателното производство срещу него е прекратено, да претендира направените в хода на наказателното преследване съдебни разноски. Липсващата процесуална възможност да се упражни претенцията за разноски в наказателния процес обуславя извода, че разходваните средства в хода на наказателното преследване, приключило с оправдателна присъда или прекратено, се явяват за лицето, подложено на неоправдана наказателна репресия, имуществена вреда, за която държавата дължи обезщетение на основание чл.4 ЗОДОВ. Това разрешение е прието и в решение № 843 от 23.12.2009 г. по гр.д. № 5 по описа на II ГО за 2008 г., имащо задължителен характер.

Безспорно е установено, че сумата от 500 лв. е реално платена от ищеца за адвокатски хонорар, платен в рамките на наказателното производство, продължило повече от 5 години, видно от приложените пълномощни. Ето защо в тази част решението е правилно и законосъобразно и като такова следва да бъде потвърдено.

ПО РАЗНОСКИТЕ:

Обжалваем интерес от общо 30 500 лв., като жалбата на ищеца е частично основателна, а тази на Прокуратурата е изцяло неоснователна.

На основание чл.78 ал.1 ГПК жалбоподателя-ответник дължи в полза на жалбоподателят-ищец направените разноски за явяване пред настоящата инстанция, в размер на 1500 лв. платен адв.хонорар. От тях дължими са само 1008 лв., както и 10 лв. платена д.т.

Следва да бъдат преизчислени разноските, присъдени пред първа инстанция, както следва:

Видно от представения по делото договор за правна защита и съдействие, ищецът е заплатил разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 1 500 лв. Възражението на ответника за прекомерност съдът намира за неоснователно, предвид фактическата и правна сложност на делото и минималния адв. хонорар, изчислен по реда на НМРАВ. Ето защо, ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца разноски в общ размер на 10 лв. - платена държавна такса и 1008 лв. - адв. възнаграждение.

Ответникът следва да бъде осъден да заплати по сметка на СГС и разноските за изслушаната по делото експертиза, а именно сумата от 300 лв.

Съобразно уважената част от исквете и доказани разноски /1510 лв./ на ищеца следва да се присъдят разноски в размер на 1015 лв. дължими съобразно уважената част от исквете.

Воден от горното и на основание чл. 271 ГПК, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 454 от 27.01.2023г., постановено по гр.д. № 3392/22г., по описа на СГС, ГО, 30 състав и определение на съда от 28.03.2023г. по реда на чл.248 ГПК **В ЧАСТТА**, с която е отхвърлен иск с правно основание чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ за разликата над 8000 лв. до 20 000 лв. неимуществени вреди и разноските, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България с адрес: гр.София, бул."Витоша" № 2, Съдебна палата **ДА ЗАПЛАТИ В ПОЛЗА НА** С. В. Н., ЕГН *****, от гр. ***, ул. „***“ №**, съдебен адрес:гр.София, ул."Света София", № 2, ет. 1, кантора № 12, чрез адвокат Ц. И., разликата над 8000 лв./осем хиляди лева/ до 20 000 лв. /двадесет хиляди лева/ или допълнително сумата от 12 000 лв. /дванадесет хиляди лева/ представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди в резултат на незаконно повдигнато обвинение за две престъпления в идеална съвкупност по чл.144, ал.3, пр.1, вр.ал.1 НК и по чл.129, ал.2, вр.ал.1 НК, наказателното производство по което е прекратено с Постановление на прокурор при СРП от 29.09.2021г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от 05.11.2021г. до окончателното ѝ изплащане, както и сумата от 1015 лв. /хиляда и петнадесет лева/ направени разноски пред първа инстанция .

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата обжалвана част.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България с адрес: гр.София, бул."Витоша" № 2, Съдебна палата, **ДА ЗАПЛАТИ В ПОЛЗА НА** С. В. Н., ЕГН *****, от гр. ***, ул. „***“ №**, съдебен адрес:гр.София, ул.”Света София”, № 2, ет. 1, кантора № 12, чрез адвокат Ц. И., сумата от 1018 лв. /хиляда и осемнадесет лева/ направени пред въззивна инстанция разноси съобразно уважената част от жалбата, на осн.чл.78 ал.1 ГПК.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС в едномесечен срок от съобщението с касационна жалба.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____